

The background image shows a wide waterway, likely a canal or river, flanked by lush green reeds and tall grasses. In the distance, several wind turbines are visible against a bright blue sky with scattered white clouds. The overall scene is a rural, water-rich landscape.

JAARVERSLAG 2025

REKENKAMER
HOOGHEEMRAADSCHAP DE STICHTSE RIJNLANDEN
&
REKENKAMER
WATERSCHAP RIVIERENLAND

Colofon

Rekenkamer Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden & Rekenkamer Waterschap Rivierenland

Samenstelling:

Leden: Han Looijen (voorzitter)
Bart van der Helm (lid; vicevoorzitter)
Edo Gies (lid)

Secretaris: Koos Kappert

Postadres: HDSR:
Postbus 550
3990 GJ Houten

WSRL:
Postbus 599
4000 AN Tiel

De rekenkamer HDSR en de rekenkamer WSRL zijn lid van de Vereniging van Rekenkamers.

Het Algemeen Bestuur van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) en het Algemeen Bestuur van het Waterschap Rivierenland (WSRL) hebben uit overweging van kwaliteit, continuïteit en efficiency in 2016 besloten om de krachten te bundelen en met twee rekenkamercommissies in één gezamenlijke personele unie vanaf 2017 de leden van het Algemeen Bestuur van beide waterschappen te ondersteunen bij hun werkzaamheden. Vanaf 2024 zijn de rekenkamercommissies omgevormd naar een rekenkamer.

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag 2025 van de Rekenkamer van Waterschap Rivierenland en Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. Een jaar waarin de rekenkamer opnieuw invulling gaf aan haar wettelijke taak: het uitvoeren van onafhankelijke onderzoeken die bijdragen aan transparant, doelmatig en doeltreffend bestuur. Tegelijkertijd was 2025 ook een jaar waarin wij als rekenkamer nadrukkelijk aandacht moesten besteden aan onze eigen organisatie en continuïteit.

In de afgelopen periode zijn diverse onderzoeken uitgevoerd en afgerond. In dit jaarverslag treft u daarvan een overzicht aan. Deze onderzoeken bieden inzicht, reflectie en handvatten voor verbetering, en zijn bedoeld om de Algemene Besturen te ondersteunen bij hun kaderstellende en controlerende rol.

Naast de inhoudelijke werkzaamheden hebben zich in 2025 ook enkele belangrijke organisatorische ontwikkelingen voorgedaan. Zo hebben wij ons moeten voorbereiden op het vertrek van Bart van der Helm per 1 januari 2026. Na een zorgvuldige en gezamenlijke wervingsprocedure is Annet Kempenaar benoemd als nieuw lid van de rekenkamer. Zij is inmiddels door beide Algemene Besturen benoemd. Wij zijn verheugd over haar komst en zien uit naar de samenwerking.

Na de zomervakantie is, in goed overleg met beide ambtelijke organisaties, tevens besloten afscheid te nemen van onze ambtelijk secretaris Koos Kappert. Na vijftien jaar grote betrokkenheid bij het werk van de rekenkamer gaat Koos per 1 januari 2026 genieten van zijn welverdiende pensioen. Wij zijn hem zeer dankbaar voor zijn inzet, professionaliteit en continuïteit gedurende al die jaren. Als opvolgster is, door Waterschap Rivierenland en met instemming van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Karin Müter aangewezen als nieuwe ambtelijk secretaris van de Rekenkamer.

Eén onderzoek wil ik in dit voorwoord in het bijzonder noemen: het doorwerkingsonderzoek dat in de eerste helft van 2025 is afgerond. Dit onderzoek heeft waardevolle inzichten opgeleverd over de wijze waarop aanbevelingen van de rekenkamer worden benut en hoe deze doorwerken in bestuurlijke besluitvorming. De uitkomsten vormden aanleiding voor zinvolle en open gesprekken met beide Algemene Besturen over het werk van de rekenkamer, de aard en opvolging van aanbevelingen en – bovenal – de vraag hoe het Algemeen Bestuur nog beter in positie kan worden gebracht om zijn rol effectief te vervullen. Het onderzoek heeft ertoe geleid dat de rekenkamer nadrukkelijker de gelegenheid heeft gekregen om haar werk en positie onder de aandacht te brengen bij beide Algemene Besturen.

Met dit jaarverslag leggen wij verantwoording af over ons werk in 2025. Tegelijkertijd vormt het een basis om ook in de komende jaren, in goede samenwerking met de Algemene Besturen en de ambtelijke organisaties, te blijven bijdragen aan een sterk en transparant waterschapsbestuur.

Met hartelijke groet,

Han Looijen

Voorzitter

Inhoud

Colofon	1
Voorwoord	2
1 Inleiding	4
2 Uitgevoerde onderzoeken in 2025	4
Gezamenlijke onderzoeken uitgevoerd voor HDSR en WSRL	4
2.1 Onderzoek doeltreffendheid en doelmatigheid communicatie- en participatie-proces dijkversterkingen	4
2.2 Onderzoek stand van zaken uitvoering Kaderrichtlijn Water (KRW)	4
2.3 Onderzoek doorwerking aanbevelingen	4
2.4 Doe Mee onderzoek waterschappen	5
2.5 Onderzoek doeltreffendheid en doelmatigheid duurzaam opdrachtgeverschap	5
Onderzoeken uitgevoerd voor HDSR	5
2.6 Onderzoek beheer en onderhoud dijken en watergangen in relatie tot biodiversiteit	5
2.7 Onderzoek doeltreffendheid en doelmatigheid terugwinning grondstoffen uit afvalwater	6
Onderzoeken uitgevoerd voor WSRL	6
2.8 Onderzoek doeltreffendheid en doelmatigheid omgevingsmanagement bij dijkversterkingen als vervolg op het onderzoek participatie dijkversterkingen	6
3 Overige activiteiten	6
3.1 Gemeenschappelijke begeleidingscommissie	6
3.2 Vacature lid rekenkamer ingevuld	7
3.3 Vacature secretaris rekenkamer ingevuld	7
3.4 Gesprekken met fracties HDSR & WSRL	7
3.5 Gesprek met ambtelijke leiding WSRL	7
3.6 Communicatie rekenkamer	7
3.7 Bijwonen vergaderingen Waterkring	7
3.8 Rooster van aftreden leden rekenkamer	7
3.9 Aanschaf I-Babs tool	8
3.10 Financiële verantwoording	8

1 Inleiding

In dit jaarverslag treft u de resultaten aan van de werkzaamheden die de rekenkamer van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) en de rekenkamer van Waterschap Rivierenland (WSRL) in 2025 hebben uitgevoerd. De rekenkamer doet objectief onderzoek en adviseert daarmee het Algemeen Bestuur (hierna ook: AB), het Dagelijks Bestuur (hierna ook: DB) en de ingezetenen.

De leden van de rekenkamer zijn in 2025 in totaal elf keer in vergadering bijeen gekomen, waarbij gebruik werd gemaakt van zowel de vergaderlocaties bij HDSR in Houten als bij WSRL in Tiel. De rekenkamer werkt als één orgaan voor beide waterschappen.

Naast de leden van de rekenkamer zijn (periodiek) ook de leden van de adviescommissie van de rekenkamer bij de vergaderingen aanwezig. Namens WSRL zijn dat de AB-leden Nanette Reitsma en Jos Vermeulen en namens HDSR zijn dat de AB-leden Frans van Lint en Paul Michielsens.

2 Uitgevoerde onderzoeken in 2025

Gezamenlijke onderzoeken uitgevoerd voor HDSR en WSRL

2.1 Onderzoek doeltreffendheid en doelmatigheid communicatie- en participatieproces dijkversterkingen

Met dit onderzoek wilde de rekenkamer de algemeen besturen van beide waterschappen inzicht verschaffen in de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het participatieproces bij de dijkversterkingen.

De start van dit onderzoek vond plaats in 2023 met het vaststellen van de startnotitie en het gunnen van de onderzoeksopdracht. De onderzoeksresultaten die in 2024 beschikbaar kwamen, nodigden niet uit voor een verdere behandeling. Daarop is de rekenkamer op zoek gegaan naar een alternatieve aanpak. Eind oktober 2024 is het alternatief gevonden in het aantrekken van bureau Ipsos, die op basis van de reeds aanwezige onderzoeksgegevens een rapport heeft samengesteld dat voldoet aan de eisen. Dit rapport is begin 2025 vastgesteld door de rekenkamer en eind 2025 behandeld in de bestuurlijke commissie en het Algemeen Bestuur van HDSR. Behandeling van het rapport bij WSRL is begin 2026 voorzien.

2.2 Onderzoek stand van zaken uitvoering Kaderrichtlijn Water (KRW)

In dit onderzoek wilde de rekenkamer nagaan in welke mate de geplande maatregelen om de KRW doelen te realiseren in uitvoering zijn en welke sturingsmogelijkheden er nog bij WSRL en HDSR mogelijk zijn. En wat kunnen de waterschappen van elkaar leren?

Dit onderzoek is begin 2024 van start gegaan met het vaststellen van een startnotitie. Daarna heeft de rekenkamer bureau TwijnstraGudde gevraagd om dit onderzoek te gaan uitvoeren. Na de documentenstudie volgde het interviewen van belanghebbenden. Vervolgens heeft het bureau een concept-rapport opgesteld met daarin de eerste resultaten van het onderzoek en gepresenteerd aan de rekenkamer. Het concept-rapport is begin 2025 voorgelegd aan de organisaties voor een wederhoor en daarna is er een bestuurlijke reflectie geweest. Het eindrapport is behandeld in de commissie Schoon Water van HDSR en in de commissie Watersysteem van WSRL in september 2025. Daarna is het in beide AB's behandeld.

2.3 Onderzoek doorwerking aanbevelingen

De rekenkamers van HDSR en WSRL hebben sinds de oprichting in 2017 tientallen onderzoeken uitgevoerd. Elk onderzoek werd afgesloten met de aanbevelingen om het onderzoek na een jaar met het Algemeen Bestuur te evalueren. Of die evaluatie in de afgelopen jaren ook daadwerkelijk heeft plaatsgevonden is bij de rekenkamer niet bekend. Dit was voor de rekenkamer reden om hier onderzoek naar te doen.

Allereerst heeft de rekenkamer een startnotitie opgesteld die ter kennisname is gestuurd naar de AB's van beide waterschappen. In mei 2024 heeft de rekenkamer het onderzoek gegund aan het bureau Necker, dat veel expertise heeft op het gebied van doorwerkingsonderzoek. In juni 2024 is het bureau van start gegaan met het bestuderen van alle uitgevoerde onderzoeken. De zomermaanden werden benut om gesprekken te voeren met betrokken ambtenaren op de terreinen, waarop de onderzoeken betrekking hebben gehad. Daarna volgden in de tweede helft van september 2024 sessies met betrokken AB-leden. Necker heeft in oktober 2024 voor beide rekenkamers concept-rapporten opgesteld met daarin de resultaten van de aanbevelingen op onderzoeken van de afgelopen drie jaar. De eerste conclusies zijn dat de aanbevelingen concreet geformuleerd dienen te worden en ook uitvoerbaar dienen te zijn. Ook constateerden de onderzoekers dat de termijn vanaf de aankondiging van een onderzoek tot aan de behandeling ervan in de commissie / het Algemeen Bestuur een vrij lange periode omvat, die voor het Algemeen Bestuur soms te lang duurt, waardoor zij het overzicht mist. De rapporten zijn in 2025 in een themabijeenkomst met het AB van WSRL besproken en in een commissievergadering van HDSR. Daarna is het onderzoek bij WSRL als besprekstuk behandeld in de AB-vergadering van juni 2025 en bij HDSR in oktober 2025 als hamerstuk door het AB vastgesteld.

2.4 Doe Mee onderzoek waterschappen

In juni 2024 kondigde de Vereniging van Rekenkamers aan een gezamenlijk onderzoek voor waterschappen te willen uitvoeren naar het toezicht op en de handhaving van de energiebesparingsplicht en informatieplicht energiebesparing bij bedrijven en instellingen. Het onderzoek kan inzicht geven in de mogelijkheden om te sturen op beide plichten. De rekenkamer HDSR en WSRL hebben in de juni-vergadering afgesproken om aan dit onderzoek mee te doen.

Het onderzoek werd door de Vereniging van Rekenkamers uitbesteed aan het bureau Ecorys, dat via schriftelijke enquêtes bij de deelnemende waterschappen de betrokken ambtenaren heeft ondervraagd. In 2024 is het veldwerk voor dit onderzoek afgerond en heeft het bureau een aantal factsheets van deelnemende waterschappen opgesteld. Ook is er een verdiepingsslag uitgevoerd en een benchmark tussen de 11 waterschappen. Het bureau heeft in het voorjaar van 2025 een eindverslag afgerond dat in maart 2025 in de Waterkring, een samenwerkingsverband van rekenkamers bij de waterschappen, is besproken. De rekenkamer heeft daarna de vertaalslag gemaakt naar de situaties bij de beide waterschappen. Het eindrapport, de factsheets en de benchmark zijn eind 2025 gedeeld met de beide AB's.

2.5 Onderzoek doeltreffendheid en doelmatigheid duurzaam opdrachtgeverschap

Met dit onderzoek wil de rekenkamer de algemeen besturen van HDSR en WSRL inzicht geven in de mate waarin duurzaamheid is ingebed in de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van projecten. Het onderzoek moet waar nodig ook aanknopingspunten bieden voor verbetering van beleid en uitvoering op het gebied van duurzaamheid.

Het onderzoek is door de rekenkamer uitbesteed aan Necker en zal lopen tot de zomer van 2026.

Onderzoeken uitgevoerd voor HDSR

2.6 Onderzoek beheer en onderhoud dijken en watergangen in relatie tot biodiversiteit

De rekenkamer heeft onderzoek gedaan naar biodiversiteit in relatie tot beheer en onderhoud van dijken en watergangen. Voor goed waterbeheer is het onderhoud van watergangen en dijken immers van groot belang. Vanuit het Algemeen Bestuur wordt daarbij veel waarde gehecht aan de maatschappelijke verantwoordelijkheid vanuit het waterschap om bij dit beheer en onderhoud ook rekening te houden met de versterking van biodiversiteit.

Met dit onderzoek wilde de rekenkamer inzicht bieden aan het Algemeen Bestuur over wat het beleid van het waterschap is met betrekking tot onderhoud en beheer van dijken en watergangen én biodiversiteit en hoe hier in de praktijk uitvoering aan wordt gegeven. Het rapport is in de commissie Systeem, Kwaliteit en Keten van 30 januari 2025 behandeld met een toelichting door een lid van de rekenkamer en de onderzoeker. Daarna is het in de AB-vergadering van 19 februari 2025 vastgesteld.

2.7 Onderzoek doeltreffendheid en doelmatigheid terugwinning grondstoffen uit afvalwater

Dit betreft een onderzoek dat in 2024 is opgestart. Met dit onderzoek wil de rekenkamer het Algemeen Bestuur van HDSR inzicht geven in hoeverre het beleid om grondstoffen terug te winnen uit afvalwaterstromen in de periode 2014-2023 doeltreffend en doelmatig is geweest.

In april 2024 heeft de rekenkamer de startnotitie vastgesteld en deze daarna ter kennisname aangeboden aan het AB en DB van HDSR. In mei 2024 heeft de rekenkamer een keuze gemaakt uit de geselecteerde bureaus en het onderzoek gegund aan het Bureau 7Tien. In juni 2024 is het bureau begonnen met een startgesprek teneinde de organisatie op de hoogte te brengen van het voorgenomen onderzoek. Daarna volgden interviews met betrokken ambtenaren. In het najaar van 2024 vond de concept-rapportage plaats. Vervolgens is de finale versie van het rapport begin november aangeboden aan de ambtelijke organisatie voor hoor en wederhoor, waarna de bestuurlijke reactie is gevraagd en ontvangen van het dagelijks bestuur. De behandeling van het onderzoek heeft in september 2025 in de commissie Schoon water plaatsgevonden en in de AB-vergadering van oktober 2025.

Onderzoeken uitgevoerd voor WSRL

2.8 Onderzoek doeltreffendheid en doelmatigheid omgevingsmanagement bij dijkversterkingen als vervolg op het onderzoek participatie dijkversterkingen

Mede naar aanleiding van het onderzoek participatie dijkversterkingen dat de rekenkamer heeft uitgevoerd bij beide waterschappen, is besloten om een onderzoek te gaan uitvoeren naar het omgevingsmanagement bij WSRL. Dit onderzoek kan gezien worden als een vervolg op het onderzoek naar het participatieproces dijkversterkingen.

Met dit onderzoek naar omgevingsmanagement wil de rekenkamer het Algemeen Bestuur inzicht verschaffen in hoeverre het omgevingsmanagement van WSRL bij dijkversterkingen in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma in de afgelopen periode doeltreffend en doelmatig is geweest en hoe het omgevingsmanagement momenteel wordt uitgevoerd.

Dit onderzoek zou in 2024 opgestart gaan worden. Aangezien het onderzoek participatie dijkversterkingen nog niet is afgerond, is de kern van dit onderzoek uitgesteld tot het moment dat het onderzoek participatie is afgerond. Er is al een bureau geselecteerd dat het onderzoek zal uitvoeren: Ipsos. Het startgesprek heeft plaatsgevonden in augustus 2025 en bureauonderzoek heeft in september 2025 plaatsgevonden. Ook is een concept normenkader besproken in de rekenkamer. De conceptrapportage wordt begin 2026 in de rekenkamer verwacht.

3 Overige activiteiten

3.1 Gemeenschappelijke begeleidingscommissie

De gemeenschappelijke begeleidingscommissie van de rekenkamer vervult de rol van werkgever voor beide rekenkamers. Deze commissie bestaat uit vier personen, waarvan twee uit het Algemeen Bestuur van HDSR en twee uit het Algemeen Bestuur van WSRL. Namens HDSR zijn dat de AB-leden Frans van Lint en Paul Michiels en namens WSRL de AB-leden Maarten Mortier en Teunis Jacob Slob. De leden van de begeleidingscommissie zijn in 2025 twee keer in vergadering bijeen gekomen in aanwezigheid van de rekenkamer. Tijdens de vergaderingen heeft de rekenkamer een toelichting gegeven op de lopende en komende onderzoeken. Ook werden personele zaken besproken.

3.2 Vacature lid rekenkamer ingevuld

Door het einde van de zittingstermijn van Bart van der Helm per 31 december 2025, ontstond er een vacature in de rekenkamer. Er is tijdig een wervings- en selectieprocedure opgestart en uitgevoerd om deze op te vullen. Er was veel belangstelling voor de vacature. Er zijn met 5 geschikte potentiële kandidaten gesprekken gevoerd en uiteindelijk is Annet Kempenaar geselecteerd als nieuw lid van de rekenkamer per 1 januari 2026. De algehele leiding van dit traject lag bij de voorzitter van de Begeleidingscommissie, Maarten Mortier.

3.3 Vacature secretaris rekenkamer ingevuld

Ook per 31 december 2025 stopte de secretaris met de ondersteuning van de rekenkamer HDSR WSRL. Een rol die hij reeds sinds 2017 heeft vervuld. Via interne werving binnen de beide waterschappen is tot invulling van deze rol gekomen in de persoon van Karin Müter.

3.4 Gesprekken met fracties HDSR & WSRL

Alle fracties van het Algemeen Bestuur van HDSR en WSRL zijn uitgenodigd om in november 2025 tijdens zgn. '10-minuten gesprekken' kort aan te geven welke onderwerpen er volgens hen op de groslijst 2026 zouden moeten worden geplaatst. Deze gesprekken werden zeer op prijs gesteld en er zijn tijdens die sessies dan ook veel onderwerpen genoteerd en verwerkt in de jaarplannen van beide waterschappen. Via een bericht in de nieuwsbrieven van HDSR en WSRL zijn de AB-leden dan ook bedankt voor hun inbreng. De resultaten van deze inventarisaties zullen in het jaarplan 2026 worden samengevat en begin 2026 worden gepresenteerd aan beide AB's.

3.5 Gesprek met ambtelijke leiding WSRL

Een delegatie vanuit de rekenkamer heeft in september een gesprek gevoerd met de secretaris-directeur van WSRL en diens ambtelijke contactpersoon van de rekenkamer over de behandeling van rekenkamerrapporten.

3.6 Communicatie rekenkamer

- De rekenkamer heeft het afgelopen jaar in de bestuurlijke nieuwsbrieven gecommuniceerd over onder meer de opvolging van aanbevelingen en over de voortgang van lopende onderzoeken.
- In maart 2025 heeft de rekenkamer haar jaarverslag over 2024 besproken en goedgekeurd. Het definitieve verslag is vervolgens ter kennisname naar de beide AB's verzonden. Daarna heeft de rekenkamer het verslag gepubliceerd op de websites van de beide waterschappen.
- In het kader van transparant bestuur zijn op de websites van beide waterschappen de hoofd- en nevenfuncties van de leden van de rekenkamer vermeld.
- Op de websites van de rekenkamer is een overzichtelijke info-graphic geplaatst die beschikbaar is gesteld door de Vereniging van Rekenkamers. Deze info-graphic laat op een overzichtelijke wijze zien welke werkzaamheden de rekenkamer zoal uitvoert.

3.7 Bijwonen vergaderingen Waterkring

Een vertegenwoordiging vanuit de rekenkamer heeft in het afgelopen jaar deel genomen aan een aantal vergaderingen van de Waterkring. De kring is een onderdeel van de Vereniging van Rekenkamers en de leden (Rekenkamers van waterschappen) bespreken daar zaken zoals mogelijke (gezamenlijke) onderzoekonderwerpen.

3.8 Rooster van aftreden leden rekenkamer

De zittingstermijn van de leden van de rekenkamer is zes jaar met de mogelijkheid tot een éénmalige verlenging van zes jaar.

Het rooster van aftreden is als volgt:
 Edo Gies (aftredend per 31-12-2027)
 Han Looijen (einde eerste termijn 31-12-2029)
 Annet Kempenaar (einde eerste termijn 31-12-2032)

3.9 Aanschaf I-Babs tool

Teneinde de efficiëntie binnen het werken van de rekenkamer te bevorderen, wordt vanaf 2025 gewerkt met de tool I-Babs. Hierdoor kunnen de leden van de rekenkamer op een efficiënte wijze alle relevante vergaderstukken benaderen.

3.10 Financiële verantwoording

Het budget voor de rekenkamer is met name bedoeld voor de bijdrage aan ondersteunende bureaus en voor de vergoeding aan de leden van de rekenkamer. De kosten voor de secretariële ondersteuning van de rekenkamer komen ten laste van de reguliere personeelslasten.

Voor beide waterschappen geldt dat de kosten in 2025 ruim binnen het beschikbaar gestelde budget zijn gebleven. Dit komt door een uitloop van een aantal onderzoeken die zijn gestart in 2023 en 2024. En door deelname aan een zogenaamd 'doe-mee'-onderzoek; deelname aan zo'n onderzoek kost minder geld. De onderzoeksagenda van de rekenkamer is in 2025 conform plan uitgevoerd/gestart.

	HDSR		WSRL	
	budget	realisatie	budget	realisatie
Ondersteunende bureaus	€ 80.000	€ 15.801,52	€ 80.000	€ 30.568,84
Presentie- en reiskosten leden	€ 15.000	€ 9.809,03	€ 15.000	€ 10.368,49
Vergaderkosten / Abonnementen	€ 2.000	€ 0	€ 2.000	-
Overige kosten (o.a. lidmaatschap NVRR)	€ 1.000	€ 877,25	€ 1.000	€ 1.514,92
Totaal	€ 100.000	€ 25.610,52	€ 100.000	€ 42.452,25